

1	ΣτΕ 3131/2003 Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
Θέμα:	Διφυή νομικά πρόσωπα – εποπτεία χρηματιστηριακών συναλλαγών – εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της Κεφαλαιαγοράς – προστασία επενδυτών – άσκηση δημόσιας εξουσίας - διοικητικής φύσεως συνέπειες
Διαδικασία:	Αίτηση ακυρώσεως
Προσβαλλόμενη πράξη:	Η απόφαση της «Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Α.Ε.» (ΧΑΑ), με την οποία επιβλήθηκε στην αιτούσα χρηματιστηριακή εταιρεία πρόστιμο 1.000.000 δρχ. για παράβαση διατάξεων της χρηματιστηριακής νομοθεσίας
Ιστορικό:	Το επίδικο πρόστιμο επεβλήθη διότι, όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη πράξη, από τον έλεγχο που διενήργησε η Διεύθυνση Πιστωτικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων διαπιστώθηκε ότι στις κινήσεις ορισμένων πελατών της αιτούσας «παρουσιάστηκαν ανοιχτές πωλήσεις σε αρκετές συναλλαγές», χωρίς όμως να μνημονεύεται, ούτε στην ίδια την πράξη, ούτε στη σχετική, από 20.11.1995, έκθεση ελέγχου, συγκεκριμένη διάταξη της χρηματιστηριακής νομοθεσίας, βάσει της οποίας η συμπεριφορά αυτή της αιτούσας ήταν απαγορευμένη.
Το νομικό ζήτημα:	Πότε μία πράξη ΝΠΔ είναι διοικητική;
Διατακτικό	Το ΧΑΑ, το οποίο είχε συσταθεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου, μετετράπη σε ανώνυμη εταιρεία, με μοναδικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο, και έχει πλέον, κατά βάση, το χαρακτήρα νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου. Ωστόσο, ως προς ορισμένες αρμοδιότητές του, που αναφέρονται στην εποπτεία των συναλλαγών επί των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο κινητών αξιών, για την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς και της προστασίας των επενδυτών, το ΧΑΑ ενεργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και ασκεί δημόσια εξουσία, οι εκδιδόμενες δε σχετικώς πράξεις έχουν εκτελεστό χαρακτήρα. Το επιβαλλόμενο πρόστιμο καταλείπει διοικητικής φύσεως συνέπειες, εφόσον προβλέπεται, σε περίπτωση υποτροπής εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος από την επιβολή αυτού, διπλασιασμός.
2	ΣτΕ Ολ 89/2008 Κάτοικοι Δήμου Βάρης/Βούλας/Βουλιαγμένης κατά Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα ΑΕ
Θέμα:	Κοινόχρηστα πράγματα – δικαίωμα ακώλυτης χρήσης - παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων – πυρήνας κρατικής εξουσίας – εκτελεστές διοικητικές πράξεις – άσκηση δημόσιας εξουσίας - δημόσιος σκοπός – διοικητικές συμβάσεις
Διαδικασία:	Αίτηση ακυρώσεως
Προσβαλλόμενη πράξη:	Η από 8.2.2001 πρόσκληση της Ε.Τ.Α. Α.Ε. για την εκδήλωση ενδιαφέροντος με σκοπό την ανάπτυξη υπηρεσιών διαχείρισης (διαφήμισης-επικοινωνίας-ψυχαγωγίας-επισιτισμού) των οργανωμένων ακτών Αττικής του ΕΟΤ.
Ιστορικό:	Κάτοικοι του Δήμου Βάρης, Βούλας, Βουλιαγμένης προσέβαλαν με αίτηση ακυρώσεως πρόσκληση της ΕΤΑ ΑΕ σε επιχειρηματικά σχήματα προκειμένου να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους για τη σύναψη σύμβασης, με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με αντικείμενο την «ανάδειξη και διαχείριση» Ακτών της Αττικής. Η «ανάδειξη και διαχείριση» των Ακτών περιελάμβανε την αναβάθμιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, την οργάνωση και βελτίωση των ήδη παρεχόμενων στο κοινό υπηρεσιών (ναυαγοσωστική κάλυψη, καθαριότητα και συντήρηση χώρου κλπ.) και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων (οργάνωση των παραλιών με ομπρέλες, οργάνωση εκδηλώσεων,

	συναυλιών κλπ.).
Το νομικό ζήτημα:	Πότε ένα ΝΠΙΔ ασκεί δημόσια εξουσία εκδίδοντας εκτελεστές διοικητικές πράξεις;
Διατακτικό :	Τα κοινόχρηστα πράγματα, στα οποία, περιλαμβάνονται ο αιγιαλός και η παραλία, ανήκουν στη δημόσια κτήση και προορίζονται για την άμεση εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού, ο οποίος συνίσταται στην κοινοχρησία τους, η διαχείρισή τους δε αντιδιαστέλλεται προς τη διαχείριση της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου και αποτελεί άσκηση δημοσίας εξουσίας. Στα εν λόγω πράγματα είναι δυνατόν, σύμφωνα με τον βασικό, δημοσίου δικαίου κανόνα, που περιέχεται στο άρθρο 970 του Α.Κ. να παραχωρούνται από τη Διοίκηση ιδιαίτερα δικαιώματα προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εφόσον όμως με τα δικαιώματα αυτά, τα οποία έχουν χαρακτήρα δημοσίου και όχι ιδιωτικού δικαίου, εξακολουθεί να εξυπηρετείται, ή, τουλάχιστον, δεν αναιρείται η κοινή χρήση.
<ul style="list-style-type: none"> • ά. 5, 24, 94(1)(3), 95(1) Σ • ά. 967, 970 ΑΚ 	<p>Από τις διατάξεις αυτές του άρθρου 970 του Α.Κ., ερμηνευομένου υπό το φως του άρθρου 5 του Συντάγματος, με το οποίο κατοχυρώνεται το δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, ειδικώς δε, όταν πρόκειται για ευαίσθητα οικοσυστήματα, και υπό το φως του άρθρου 24 αυτού, συνάγεται ότι η πράξη, με την οποία, στα πλαίσια της διαχείρισεως των κοινοχρήστων πραγμάτων, παραχωρούνται ιδιαίτερα δικαιώματα επ' αυτών, ανήκει στον <i>πυρήνα της κρατικής εξουσίας</i>, αφού η παραχώρηση αυτή έχει ως άμεση και αναγκαία συνέπεια την ευθεία επέμβαση στο δικαίωμα των τρίτων προς ακώλυτη χρήση του κοινοχρήστου πράγματος, σύμφωνα με τον προορισμό του. Κατ' ακολουθίαν, η εν λόγω κρατική αρμοδιότητα δεν είναι δυνατόν να ασκείται, υφ' οιανδήποτε νομική μορφή, από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ή ιδιώτη. Εξάλλου, η παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων επί κοινοχρήστων πραγμάτων αποβλέπει στην εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος. Και ναι μεν δεν αποκλείεται η επιδίωξη και ταμειυτικού σκοπού, μόνον όμως δευτερευόντως και εφόσον δεν αναιρείται ο κατά τα ανωτέρω προέχων σκοπός.</p> <p>Ενόψει των ανωτέρω, πράξεις της Διοικήσεως, με τις οποίες παραχωρούνται ιδιαίτερα δικαιώματα επί κοινοχρήστων πραγμάτων, στις οποίες περιλαμβάνονται και εκείνες με τις οποίες παραχωρείται η συνολική διαχείριση και εκμετάλλευση αυτών, καθώς και εκείνες, με τις οποίες καθορίζεται χρηματικό ποσό ως αντάλλαγμα για την παραχώρηση τέτοιου δικαιώματος, αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, διότι εκδίδονται κατ' ενάσκηση δημοσίας εξουσίας και αποβλέπουν σε δημόσιο σκοπό. Συνεπώς οι διαφορές που δημιουργούνται από τις πράξεις αυτές, εφόσον δεν έχουν υπαχθεί στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, υπόκεινται στον ακυρωτικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας.</p> <p>Η Ε.Τ.Α. Α.Ε. διέπεται, κατ' αρχήν, από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, λειτουργεί όμως χάριν του δημοσίου συμφέροντος. Για την πραγματοποίηση του σκοπού της, η εν λόγω εταιρεία μπορεί να ενεργεί οποιαδήποτε πράξη διαχείρισεως ή διαθέσεως των περιουσιακών στοιχείων τα οποία έχουν περιέλθει σε αυτή. Εξάλλου, η εν λόγω εταιρεία ελέγχεται εξ ολοκλήρου από το Ελληνικό Δημόσιο.</p> <p>Υπό τα δεδομένα αυτά, ιδίως δε του ότι, κατά τον κρίσιμο χρόνο, ο έλεγχος της Ε.Τ.Α. Α.Ε. ανήκει, κατά νόμον, στο Δημόσιο, η εταιρεία αυτή, κατά την παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων επί κοινοχρήστων πραγμάτων, τα οποία περιλαμβάνονται στη δημόσια περιουσία του Ε.Ο.Τ. και των οποίων η διαχείριση έχει ήδη περιέλθει σε αυτή, ασκεί δημόσια εξουσία και αποτελεί, κατά τούτο, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, είναι δε αδιάφορο το γεγονός ότι η εν λόγω δράση αποτελεί μέρος της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και αποβλέπει και σε επίτευξη κέρδους. Συνεπώς, οι σχετικώς εκδιδόμενες πράξεις της εν λόγω εταιρείας, είτε αναφέρονται αποκλειστικά σε κοινόχρηστα πράγματα είτε περιλαμβάνουν και μη κοινόχρηστα, συνιστούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, οι οποίες παραδεκτώς, από της απόψεως αυτής, προσβάλλονται με</p>

αίτηση ακυρώσεως.

Μειοψηφία:

Σύμφωνα με τη νομολογία του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, μια σύμβαση θεωρείται διοικητική, εάν πληρούνται σωρευτικώς οι εξής προϋποθέσεις: i) ένα από τα συμβαλλόμενα μέλη είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου, δικαίου, ii) με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται η εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιου συμφέροντος και iii) ο συμβατικός δεσμός διέπεται από εξαιρετικές ρήτρες, δηλαδή όρους αποκλίνοντες από το κοινό δίκαιο, οι οποίοι εξασφαλίζουν στο Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου υπερέχουσα, έναντι του αντισυμβαλλομένου, θέση.

Ως εκ τούτου, οι μονομερείς πράξεις οργάνων νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, που εντάσσονται στη διαδικασία που κατατείνει στη σύναψη σύμβασης, δεν αποτελούν, εν πάση περιπτώσει, εκτελεστές διοικητικές πράξεις, υποκείμενες στον ακυρωτικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας και η ένδικη αμφισβήτησή τους προκαλεί διαφορές, η εκδίκαση των οποίων ανήκει στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Για τον χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής, κατά τις ανωτέρω διακρίσεις, δεν ασκεί καμία επιρροή το γεγονός ότι το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που συνάπτει τη σύμβαση ανήκει στο Δημόσιο ή είναι δημόσια επιχείρηση. Αποκρούσθηκε δε από το ΑΕΔ η άποψη, ότι συμβάσεις, αν και συναπτόμενες από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, έχουν διοικητικό χαρακτήρα, όταν τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος. Και έτσι δεν υιοθετήθηκε η υποστηριχθείσα από την εκεί μειοψηφία γνώμη ότι, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, το συμβαλλόμενο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου αποτελεί φορέα δημόσιας εξουσίας, είναι δηλαδή διφυές νομικό πρόσωπο.

Συνεπώς, όταν ο νομοθέτης επιλέγει ως μέσο για την ικανοποίηση σκοπών, έστω και δημοσίου συμφέροντος, όχι τη μονομερή διοικητική πράξη αλλά τη σύμβαση, τότε, προκειμένου να καθορισθούν τα αρμόδια, για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν, δικαστήρια, πρέπει να εξετάζεται η φύση της συγκεκριμένης σύμβασης, σύμφωνα με τα ανωτέρω τρία κριτήρια, όπως παγίως και χωρίς καμία εξαίρεση δέχεται το ΑΕΔ, ερμηνεύοντας τα άρθρα 94 και 95 του Συντάγματος. Αν δεν συντρέχει μια από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, όπως όταν το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, η σύμβαση είναι ιδιωτική και οι διαφορές που γεννώνται από την προσβολή των πράξεων οι οποίες προηγούνται της κατάρτισης της σύμβασης, είναι ιδιωτικές υπαγόμενες, κατά το Σύνταγμα, στα πολιτικά δικαστήρια, διότι οι πράξεις αυτές δεν αποτελούν αποσπαστές από την ιδιωτική σύμβαση διοικητικές πράξεις.

Εν πάση περιπτώσει, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι, σύμφωνα με το Σύνταγμα, η διαχείριση επιχειρηματικών μονάδων, όπως είναι και οι τουριστικές μονάδες των οργανωμένων ακτών της Α. και στα πλαίσια της διαχείρισης αυτής η ανάπτυξη των υπηρεσιών διαφήμισης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας και επισιτισμού, ανήκει στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας, έστω και αν οι τουριστικές αυτές μονάδες σχετίζονται με τα κοινόχρηστα πράγματα του αιγιαλού και της παραλίας, πολύ δε περισσότερο αν σχετίζονται με απλώς δημόσια τουριστικά κτήματα. Με την προσβαλλόμενη πάντως πράξη όχι μόνον δεν επιδιώκεται η παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων επί των κοινοχρήστων αυτών πραγμάτων που μπορεί να έχει ως συνέπεια την αναίρεση της κοινοχρησίας τους, αλλά αντιθέτως, η ανάθεση της διαχείρισης των τουριστικών αυτών μονάδων αποβλέπει, όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, στην εξυπηρέτηση της κοινής χρήσης, με την αναβάθμιση των προσφερόμενων στο κοινό υπηρεσιών για παραθαλάσσια αναψυχή. Δεν μεταβάλλεται, δηλαδή, το καθεστώς της κοινοχρησίας του αιγιαλού και της παραλίας, που περιλαμβάνονται στις από πεντηκονταετίας περίπου οργανωμένες ακτές της Αττικής με

προορισμό τη θερινή αναψυχή του κοινού με την πληρωμή εισιτηρίου, απλώς αλλάζει ο φορέας διαχείρισης των επιχειρηματικών αυτών μονάδων με την ανάθεσή τους σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Υπό την αντίθετη εκδοχή, ότι δηλαδή η διαχείριση των εν λόγω τουριστικών μονάδων ανήκει στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας εφ' όσον αφορούν και κοινόχρηστα πράγματα, όπως υποστηρίζεται από την πλειοψηφία, τότε η ανάθεση της διαχείρισης αυτής σε ιδιώτες απαγορεύεται. Και τούτο διότι το Σύνταγμα, όπως έχει ερμηνευθεί από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με την απόφαση 1934/1998, δεν επιτρέπει την άσκηση από ιδιώτες αρμοδιοτήτων που αποτελούν «κατεξοχήν δημόσια εξουσία», δηλαδή ανήκουν στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας. Ωστόσο δεν νοείται, κατά το Σύνταγμα, η αποκλειστική από το κράτος ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου διαχείριση επιχειρηματικών μονάδων, επειδή αυτές σχετίζονται με κοινόχρηστα πράγματα. Άλλωστε, το Σύνταγμα επιτρέπει να ανήκουν σε ιδιώτες ευθέως προστατευόμενες από το ίδιο περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος (δάση και δασικές εκτάσεις). Δεν είναι νοητό η διαχείριση των εν λόγω τουριστικών μονάδων να εξομοιώνεται με την άσκηση αρμοδιοτήτων όπως η αστυνόμευση, η εθνική άμυνα ή η απονομή δικαιοσύνης. Εφ' όσον δε η διαχείριση των ανωτέρω επιχειρηματικών μονάδων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανήκει στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας, κατά προφανή λογική ακολουθία, ούτε οι πράξεις ανάθεσης της διαχείρισης αυτής σε ιδιώτες περιλαμβάνονται στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας. Όπως δε προκύπτει από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης πρόσκλησης δεν πρόκειται για την άσκηση δημόσιας εξουσίας εκ μέρους της εταιρείας ΕΤΑ Α.Ε. με τη διατύπωση επιταγών ή απαγορεύσεων ή με την παροχή άδειας για ορισμένη ενέργεια, αλλά για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στα πλαίσια της συναλλακτικής της δράσης που κατατείνει στη σύναψη ιδιωτικού χαρακτήρα σύμβασης μεταξύ νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου.

4

**ΣτΕ Ολ 1906/2014
Καταναλωτές ΕΥΔΑΠ
κατά**

Διυπουργικής Επιτροπής Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων

Θέμα: ΔΕΚΟ – αίτηση ακυρώσεως – παραδεκτό - εμπρόθεσμη άσκηση – εκτελεστή πράξη - έννομο συμφέρον άμεσο, προσωπικό και ενεστώς – κοινό ενδιαφέρον – κατανάλωση/χρήση υπηρεσιών – υπηρεσίες ζωτικής σημασίας – συνεχής και ικανοποιητική παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας – ιδιωτικοποίηση – δημόσια επιχείρηση – ιδιωτική επιχείρηση – προστασία υγείας

Διαδικασία: Αίτηση ακυρώσεως

Προσβαλλόμενη πράξη: Απόφαση της ΔΕΑΑ κατά το μέρος της, με το οποίο:
i) μεταβιβάζονται χωρίς αντάλλαγμα από το Ελληνικό Δημόσιο στην ανώνυμη εταιρεία υπό την επωνυμία ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε.: α) μετοχές της ΕΥΔΑΠ Α.Ε., β) ΕΥΑΘ Α.Ε., γ) ΔΕΠΑ Α.Ε., δ) ΟΛΠ Α.Ε. και ε) ΟΛΘ Α.Ε. [Επειδή, το ΦΕΚ με το οποίο δημοσιεύθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, ετέθη σε κυκλοφορία για το κοινό στις 8.5.2012. Συνεπώς, δεδομένου ότι από 1.7.2012 είχε ανασταλεί, λόγω των δικαστικών διακοπών, η προθεσμία για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων ενώπιον του ΣτΕ, η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε εμπροθέσμως στις 9.7.2012 [ήτοι, εντός του χρόνου των δικαστικών διακοπών και πριν από την παρέλευση της προβλεπόμενης στο άρθρο 46 παρ. 1 του π.δ.18/1989 προθεσμίας των εξήντα (60) ημερών].
ii) εξουσιοδοτήθηκε ο Υπουργός Οικονομικών να συνάψει με το ΤΑΙΠΕΔ συμβάσεις με αντικείμενο την άσκηση από το Ταμείο, για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου, των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από την κυριότητά του επί μετοχών των ανωνύμων εταιρειών : α) ΕΛΒΟ Α.Ε., β) Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε. και γ) ΔΕΗ Α.Ε.. [Κατά

	το μέρος αυτό, η απόφαση της ΔΕΑΑ δεν έχει χαρακτήρα εκτελεστής διοικητικής πράξεως και προσβάλλεται απαραδέκτως, διότι αναφέρεται σε συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του ΤΑΙΠΕΔ, δυνάμει των οποίων το Ταμείο επρόκειτο να καταστεί (και ακολούθως κατέστη με τη σύναψη των συμβάσεων) απλώς νόμιμος αντιπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου, ως μετόχου, στις Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων των ανωνύμων εταιρειών ΕΛΒΟ Α.Ε., Διεθνούς Αερολιμένος Αθηνών Α.Ε. και ΔΕΗ Α.Ε.]
Ιστορικό:	Στο πλαίσιο εφαρμογής των μνημονίων και του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων για την περικοπή κρατικών δαπανών, με τις προσβαλλόμενες πράξεις το Ελληνικό Δημόσιο μετέφερε στο ΤΑΙΠΕΔ τις μετοχές που διατηρούσε στις εκεί αναφερόμενες δημόσιες επιχειρήσεις προκειμένου να διατεθούν περαιτέρω στο επενδυτικό κοινό.
Το νομικό ζήτημα:	Υπό ποιές προϋποθέσεις μπορεί το Κράτος να αποξενωθεί πλήρως από την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας κοινής ωφελείας;
Διατακτικό : • ά. 5(5), ά. 21(3) και ά. 24(2)-(5) Σ	<p><u>Έννομο συμφέρον:</u></p> <p><i>α. Κοινό ενδιαφέρον</i> Επί του κοινού ενδιαφέροντος των Ελλήνων πολιτών για το νομικό και ιδιοκτησιακό καθεστώς, το οποίο διέπει τις δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, δεν θεμελιώνεται έννομο συμφέρον για την προσβολή, με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του ΣτΕ, των διοικητικών πράξεων που αφορούν τις εν λόγω επιχειρήσεις, διότι άλλως το ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως θα προσελάμβανε τον χαρακτήρα της λαϊκής αγωγής. Συνεπώς, αβασίμως προβάλλουν οι αιτούντες ότι ασκούν παραδεκτώς την κρινόμενη αίτηση ως Έλληνες πολίτες ενδιαφερόμενοι για το δημόσιο συμφέρον, το οποίο σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους βλάπτεται από την προσβαλλόμενη απόφαση, δυνάμει της οποίας αποξενώνεται το Ελληνικό Δημόσιο από το μετοχικό κεφάλαιο δημοσίων επιχειρήσεων κοινής ωφελείας.</p> <p><i>β. Ιδιότητα καταναλωτή-χρήση υπηρεσιών</i> <u>ΔΕΠΑ ΑΕ:</u> Η ΔΕΠΑ Α.Ε. δεν λειτουργεί ως επιχείρηση μονοπωλίου στον τομέα της ενέργειας, αλλά ως επιχείρηση παροχής φυσικού αερίου σε ελεύθερη αγορά. Ως εκ τούτου, οι αιτούντες, οι οποίοι ενδιαφέρονται για κατανάλωση ενέργειας οικιακής χρήσεως σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους, έχουν εναλλακτικές λύσεις και δεν απειλούνται με στέρηση αγαθού απολύτως απαραίτητου για τις βιοτικές ανάγκες τους, ώστε να δύναται να θεμελιωθεί επί απειλής αυτής της τάξεως το έννομο συμφέρον τους για τη διατήρηση των μετοχών της ΔΕΠΑ Α.Ε. στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί, ως απαράδεκτη, ελλείψει εννόμου συμφέροντος των αιτούντων.</p> <p><u>ΟΛΠ ΑΕ:</u> Οι αιτούντες δεν προβάλλουν ότι συνδέονται με κάποια έννομη σχέση με τον ΟΛΠ Α.Ε., αλλά όλως αορίστως ότι χρησιμοποιούν «τακτικά τόσο για επαγγελματικούς λόγους όσο και για αναψυχή, τις υπηρεσίες θαλάσσιας συγκοινωνίας στον λιμένα του Πειραιώς» και ότι οι εξ αυτών κάτοικοι Πειραιώς έχουν «εντονότερο έννομο συμφέρον». Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί, ως απαράδεκτη, ελλείψει εννόμου συμφέροντος των αιτούντων.</p> <p><u>ΕΥΑΘ ΑΕ / ΟΛΘ ΑΕ:</u> Ο μόνος φερόμενος ως κάτοικος Θεσσαλονίκης αιτών παραιτήθηκε από το δικόγραφο της κρινόμενης αιτήσεως, οι δε λοιποί αιτούντες δεν προβάλλουν ότι συνδέονται με κάποια έννομη σχέση με την ΕΥΑΘ Α.Ε. και με τον ΟΛΘ Α.Ε.. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί, ως απαράδεκτη, ελλείψει εννόμου συμφέροντος των αιτούντων.</p> <p><u>ΕΥΔΑΠ ΑΕ:</u> Λόγω της πλήρους αποξενώσεως του Ελληνικού Δημοσίου από το μετοχικό κεφάλαιο της εν λόγω επιχειρήσεως κοινής ωφελείας τίθεται σε κίνδυνο η προς τους αιτούντες παροχή υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως, οι οποίες (υπηρεσίες) είναι απολύτως αναγκαίες για τις βιοτικές ανάγκες τους, διότι κυρίως «το νερό αποτελεί αγαθό</p>

υνίστης ζωτικής σημασίας για τον άνθρωπο, χωρίς τη συνεχή, αδιάλειπτη και ποιοτική παροχή του οποίου η επιβίωση του ανθρώπου είναι, κατά κυριολεξία, αδύνατη». Όλοι δε οι αιτούντες αποδεικνύουν, ότι είναι συμβεβλημένοι με την ΕΥΔΑΠ Α.Ε., ως χρήστες των υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως. Η δε συνεχής και ικανοποιητική από κάθε άποψη παροχή των υπηρεσιών αυτών είναι, κατά κυριολεξία, ζωτικής σημασίας για τα φυσικά πρόσωπα και όχι απλώς μια παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας προς αυτά. Εν προκειμένω, οι αιτούντες είναι φυσικά πρόσωπα, τα οποία α) κατοικούν εντός της εδαφικής περιφέρειας όπου η ΕΥΔΑΠ Α.Ε. παρέχει κατ' αποκλειστικότητα τις υπηρεσίες υδρεύσεως και αποχετεύσεως και β) συνδέονται με την ΕΥΔΑΠ Α.Ε. με συμβατική σχέση για την παροχή των υπηρεσιών αυτών. Συνεπώς, με τις ως άνω ιδιότητες, οι αιτούντες έχουν προσωπικό και άμεσο έννομο συμφέρον για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως, με το δικόγραφο της οποίας προβάλλουν ότι, υπό το δεδομένο νομικό καθεστώς και υπό ιδιοκτησιακό καθεστώς πλήρους αποξενώσεως του Ελληνικού Δημοσίου από το μετοχικό κεφάλαιο της ΕΥΔΑΠ Α.Ε., απειλείται η προς αυτούς συνεχής και ικανοποιητική παροχή υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως, η οποία είναι απαραίτητη για την αξιοπρεπή διαβίωσή τους που εγγυάται το Σύνταγμα. Είναι δε το έννομο συμφέρον των αιτούντων και ενεστώς, διότι η προσβαλλομένη απόφαση της ΔΕΕΑ προκάλεσε την εν λόγω αποξένωση κατά τρόπο οριστικό, το οποίο αποκλείει την αναμεταβίβαση των μετοχών στο Ελληνικό Δημόσιο.

Μειοψηφία:

Οι αιτούντες, ως συμβεβλημένοι με την ΕΥΔΑΠ Α.Ε. για την προς αυτούς παροχή υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως, δεν έχουν έννομο συμφέρον για την προσβολή κάθε πράξεως που αφορά το νομικό και ιδιοκτησιακό καθεστώς της εταιρείας, αλλά μόνο εκείνες τις πράξεις, οι οποίες επιφέρουν κατά τρόπο άμεσο βλαπτική μεταβολή στις συμβάσεις τους (όπως λ.χ. αύξηση των τιμών των υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως, μεταβολή στους κανονισμούς λειτουργίας των δικτύων ή στον τρόπο διοικητικού ελέγχου της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών κ.ο.κ.). Συνεπώς, σύμφωνα με τη μειοψηφήσασα γνώμη, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση της ΔΕΕΑ, καθ' εαυτή, ουδεμία μεταβολή επιφέρει στις συμβάσεις των αιτούντων, το έννομο συμφέρον τους για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως δεν είναι άμεσο. Τέλος, κατά την ίδια γνώμη, το έννομο συμφέρον των αιτούντων δεν είναι ούτε ενεστώς, διότι με την προσβαλλόμενη πράξη μεταβιβάζονται μετοχές της ΕΥΔΑΠ Α.Ε. στο ΤΑΙΠΕΔ, το οποίο απλώς ενδέχεται να συνάψει στο μέλλον συμβάσεις για την περαιτέρω μεταβίβαση των ιδίων μετοχών σε ιδιώτες επενδυτές.

Επί της ιδιωτικοποίησης:

Η παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας δεν συνιστά δραστηριότητα αναπόσπαστη από τον πυρήνα της κρατικής εξουσίας. Τούτο ισχύει και προκειμένου περί των υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως, τις οποίες δύναται να παρέχει μια δημόσια επιχείρηση που λειτουργεί υπό νομικό καθεστώς ιδιωτικού δικαίου ως ανώνυμη εταιρεία. Ο χαρακτήρας, όμως, της δημοσίας επιχειρήσεως αναιρείται στην περίπτωση της αποξενώσεως του Ελληνικού Δημοσίου από τον έλεγχο της ανώνυμου εταιρείας δια του μετοχικού κεφαλαίου, ήτοι της αποξενώσεώς του από εκείνο το ποσοστό των μετοχών (μεγαλύτερο του 50% σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας και το καταστατικό) που εξασφαλίζει τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα και τη δυνατότητα εκλογής, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, της πλειοψηφίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο της εταιρείας που διαμορφώνει τη στρατηγική και πολιτική της ανάπτυξης της και διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία της. Στην περίπτωση αυτή η δημόσια επιχείρηση ιδιωτικοποιείται όχι μόνον τύποις, δια της υπαγωγής της στις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου που διέπουν τις ανώνυμες εταιρείες, αλλά και κατ' ουσίαν, μετατρέπόμενη σε ιδιωτική επιχείρηση, διότι παρέχεται σε ιδιώτες επενδυτές η νομική

δυνατότητα συγκεντρώσεως του ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου που εξασφαλίζει τον ιδιοκτησιακό έλεγχο και την εκλογή της πλειοψηφίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας. *Η δε κατ' ουσίαν μετατροπή της δημοσίας επιχειρήσεως σε ιδιωτική, που λειτουργεί με γνώμονα το κέρδος, καθιστά αβέβαιη τη συνέχεια της εκ μέρους της παροχής προσιτών υπηρεσιών κοινής ωφελείας, και δη υψηλής ποιότητας, η οποία δεν εξασφαλίζεται πλήρως με την κρατική εποπτεία.* Συνίστανται δε οι υπηρεσίες αυτές στην ύδρευση και στην αποχέτευση που είναι αναγκαίες για την υγιεινή διαβίωση και, ιδίως, στην παροχή του πόσιμου ύδατος, φυσικού αγαθού απαραίτητου για την επιβίωση που καθίσταται σπανιότερο συν τω χρόνω. Αβεβαιότητα ως προς τη συνέχεια της παροχής προσιτών υπηρεσιών κοινής ωφελείας με αυτόν τον βαθμό αναγκαιότητας δεν συγχωρείται από το άρθρο 5 παρ. 5 του Συντάγματος που κατοχυρώνει το δικαίωμα στην προστασία της υγείας, καθώς και από το άρθρο 21 παρ. 3 που ορίζει ότι το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών. Συνεπώς, η αποξένωση του Ελληνικού Δημοσίου από την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΔΑΠ Α.Ε., του οποίου η διατήρηση είναι αναγκαία - υπό το δεδομένο νομικό καθεστώς - για να μη μετατραπεί η δημόσια επιχείρηση σε ιδιωτική, συνιστά παράβαση των άρθρων 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος.

Συγκλίνουσα άποψη:

Αβεβαιότητα για τη συνέχεια της παροχής των υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως συνεπάγεται όχι η απώλεια της δυνατότητας του Ελληνικού Δημοσίου να εκλέγει τα όργανα διοικήσεως ΕΥΔΑΠ Α.Ε., αλλά η πλήρης αποξένωσή του από τα ιδιοκτησιακής φύσεως δικαιώματα επί των δικτύων υδρεύσεως και αποχετεύσεως και των συναφών έργων και εγκαταστάσεων.

Μειοψηφία:

Το κράτος και οι ΟΤΑ οφείλουν να μεριμνούν, για τον συνεχή εφοδιασμό όσων κατοικούν ή διαμένουν στην Χώρα με επαρκή για τις προσωπικές και οικογενειακές τους ανάγκες ποσότητα πόσιμου ύδατος, το οποίο πληροί τους απαραίτητους όρους υγιεινής και διατίθεται σε προσιτή τιμή. Η υπό τους ανωτέρω όρους εκπλήρωση της αποστολής αυτής, εφ' όσον το Σύνταγμα δεν διακρίνει σχετικά, μπορεί να επιδιωχθεί είτε με υπηρεσίες που ανήκουν οργανικά στο κράτος και στους ΟΤΑ ή με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία μετέχουν το κράτος ή οι ΟΤΑ, ανεξάρτητα από το ποσοστό συμμετοχής τους, είτε με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία δεν μετέχουν το κράτος ή οι ΟΤΑ. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή οι συνταγματικές επιταγές για συνεχή, επαρκή, υπό όρους υγιεινής και σε προσιτή τιμή παροχή πόσιμου ύδατος· η τήρηση δε των επιταγών αυτών εξασφαλίζεται με την άσκηση κρατικής εποπτείας. Επομένως, η εν προκειμένω μεταβίβαση του κατεχομένου από το Δημόσιο ποσοστού μετοχών της ΕΥΔΑΠ, με την οποία επέρχεται ως συνέπεια η πλήρης ιδιωτικοποίηση της εν λόγω δημοσίας επιχειρήσεως, δεν προσκρούει στο Σύνταγμα.

7

ΑΠΔΠΧ 41/2017

Θέμα:	Παραβίαση της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων από τη δημοσιοποίηση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου δικαστικού λειτουργού με δημοσιεύματα εφημερίδων και αναρτήσεις σε ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο.
Διαδικασία:	Αυτεπάγγελτος έλεγχος
Προσβαλλόμενη πράξη:	Έντυπα και ηλεκτρονικά δημοσιεύματα
Ιστορικό:	Δημοσίευση στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο ερωτικών επιστολών μεταξύ δικαστικού λειτουργού / καθηγητή στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών και υποψήφιας /

	φοιτήτριας στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών.
Το νομικό ζήτημα:	Αποτελούν τα δημοσιευθέντα αποσπάσματα απόρρητης ιδιωτικής ηλεκτρονικής επιστολής που αναφέρονται σε αισθηματική και ερωτική σχέση μεταξύ ανώτατου δικαστικού λειτουργού-διδάσκοντα στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών και εκπαιδευομένης στη Σχολή αυτήν, παράνομη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων;
Διατακτικό:	<p>Την Αρχή έχουν κατ' επανάληψη απασχολήσει υποθέσεις σύγκρουσης του δικαιώματος προστασίας του ιδιωτικού βίου (άρθρο 9 παρ. 1 εδ. β' του Συντ.) και των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α του Συντ.) με την ελευθερία της δημοσιογραφικής πληροφόρησης (άρθρο 14 παρ. 1 και 2 του Συντ.) και το δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση (άρθρο 5Α του Συντ.). Τα δικαιώματα αυτά είναι συνταγματικώς ισότιμα και ισοβαρή και επομένως η τυχόν σύγκρουσή τους δεν μπορεί να λυθεί με μια αφηρημένη και σταθερή αξιολογική ιεράρχησή τους. Ο εκτελεστικός νόμος του άρθρου 9Α του Συντ. (Ν 2472/1997) έχει θεσπίσει ορισμένα κριτήρια εναρμόνισης των δικαιωμάτων αυτών και επίλυσης των συγκρούσεων μεταξύ τους στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας (βλ. άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' και άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' του Ν 2472/1997), με βάση τα οποία, αξιολογούνται οι ειδικότερες περιστάσεις της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.</p> <p>Οι διατάξεις του Ν 2472/1997 καταλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, και τις δημοσιογραφικές δραστηριότητες στο σύνολό τους, όταν με αυτές διενεργείται ταυτόχρονα επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (βλ. και ΣτΕ 3545/2002, σκ. 10). Η δημοσίευση στον Τύπο πληροφοριών που αφορούν ένα φυσικό πρόσωπο συνιστά επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. δ' του Ν 2472/1997 («καταχώριση» και «διάδοση»), η οποία επιτρέπεται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του νόμου αυτού.</p> <p>Για να αποτελεί μια πληροφορία δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται η πληροφορία να μπορεί να ταυτοποιείται, δηλαδή να μπορεί να προσδιορισθεί μοναδικά. Όπως γίνεται δεκτό από τη θεωρία[2] και τη νομολογία, για να διαπιστωθεί αν η ταυτότητα ενός προσώπου μπορεί να εξακριβωθεί, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των μέσων που μπορούν ευλόγως να χρησιμοποιηθούν είτε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε από τρίτο. Η δυνατότητα ταυτοποίησης ενός προσώπου πρέπει να εξετάζεται διασταλτικά καθώς η βούληση του νομοθέτη είναι να εξασφαλιστεί αποτελεσματική προστασία στο υποκείμενο των δεδομένων. Ως εκ τούτου, η αναφορά σε κάποιο φυσικό πρόσωπο που μπορεί να υπάρχει στο περιεχόμενο μιας πληροφορίας δεν είναι απαραίτητο να είναι ευθεία, αλλά αρκεί να προκύπτει ότι οι πληροφορίες αφορούν σε συγκεκριμένο πρόσωπο.</p> <p>Ενόψει της κατά τα ανωτέρω αυξημένης συνταγματικής προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι θέματα «δημοσίου ενδιαφέροντος» κατά την έννοια του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' του Ν 2472/1997 ή αναλόγως και του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν 2472/1997, τα οποία θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη δημοσιογραφική αξιοποίηση πληροφοριών που αποκτήθηκαν κατά παράβαση του άρθρου 19 παρ. 1 Συντ., είναι γεγονότα που συναρτώνται ουσιωδώς με το δημόσιο συμφέρον, όπως εκείνα λ.χ. που συνδέονται με εγκληματική ή παράνομη συμπεριφορά του υποκειμένου των δεδομένων (βλ. ΕφΑθ 9099/2005 ΔιΜΕΕ 2005, 563). Μάλιστα, στην περίπτωση αυτήν, δεν αρκεί η απλή πιθανολόγηση γεγονότων, αλλά η ύπαρξη τέτοιων συμπεριφορών του υποκειμένου των δεδομένων πρέπει να προκύπτει, πέραν πάσης αμφιβολίας, από το περιεχόμενο των επίμαχων πληροφοριών.</p> <p>Μία από τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων είναι εκείνη που αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Ως «δημόσια πρόσωπα» κατά την έννοια του Ν 2472/1997 είναι τα πρόσωπα που ασκούν δημόσια εξουσία καθώς και εκείνα που διαδραματίζουν ρόλο σε οποιονδήποτε τομέα της δημόσιας</p>

ζωής, όπως στην πολιτική, ή στην πολιτιστική, επιστημονική, θρησκευτική, οικονομική, καλλιτεχνική, κοινωνική, αθλητική ζωή[16]. Στα δημόσια πρόσωπα περιλαμβάνονται και οι δικαστικοί λειτουργοί. Μάλιστα κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ, οι δικαστές, ως ασκούντες δημόσιο λειτουργήμα, δεν δύνανται να εκφύγουν του δημοσιογραφικού ελέγχου και της άσκησης ακόμη και οξείας κριτικής, προκειμένου η κοινή γνώμη να βεβαιωθεί ότι, μεταξύ των άλλων, ανταποκρίνονται στα δημόσια καθήκοντά τους και το σκοπό της αποστολής τους. Και ναι μεν ο Τύπος αποτελεί ένα από τα μέσα που διαθέτει η δημόσια γνώμη για να διαπιστώνει ότι οι δικαστές ασκούν ευόρκως τα υψηλά τους καθήκοντα, αλλά το άρθρο 10 ΕΣΔΑ δεν εγγυάται απεριόριστη ελευθερία του Τύπου, ακόμη και όταν πρόκειται για τη δημοσίευση σοβαρών ζητημάτων δημοσίου ενδιαφέροντος. Η παρ. 2 προβλέπει ότι η άσκηση αυτής της ελευθερίας συνεφέλκεται υποχρεώσεις και ευθύνες που ισχύουν και για τον Τύπο. Δέχεται μάλιστα το ΕΔΔΑ την ιδιαίτερη αποστολή της δικαστικής εξουσίας στην κοινωνία, η δράση της οποίας, ως εγγυήτρια της δικαιοσύνης που είναι θεμελιώδης αξία του κράτους δικαίου, έχει ανάγκη την εμπιστοσύνη των πολιτών. Για τον λόγο αυτόν η δικαστική εξουσία πρέπει καταρχήν να προστατεύεται εναντίον αποδομητικών επιθέσεων που γίνονται χωρίς σοβαρή θεμελίωση. Για τη λειτουργία του κράτους δικαίου και τη διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης, παρέχεται σχετικώς αυξημένη προστασία στους δικαστικούς λειτουργούς, η οποία δικαιολογείται από την ανάγκη διαφύλαξης του κύρους της δικαστικής εξουσίας και προστασίας της ανεξαρτησίας της από ατεκμηρίωτες καταγγελίες, καθώς και από το γεγονός ότι τα πρόσωπα αυτά έχουν υποχρέωση αυτοσυγκράτησης στον δημόσιο λόγο τους, ακόμη και όταν δέχονται δριμυείς κριτικές και επιθέσεις, κάτι το οποίο δεν ισχύει για τα άλλα δημόσια πρόσωπα, και ιδίως για τα πολιτικά πρόσωπα, τα οποία μπορούν ευχερώς να απαντήσουν στις κριτικές και επιθέσεις αυτές.

Απαραίτητος όρος για το επιτρεπτό της δημοσιογραφικής επεξεργασίας και διάδοσης ευαίσθητων δεδομένων δημοσίων προσώπων είναι να συνδέονται τα συγκεκριμένα δεδομένα με την άσκηση του δημοσίου λειτουργήματος των προσώπων αυτών. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως τα αποκαλυπτόμενα γεγονότα του ιδιωτικού βίου των προσώπων αυτών πρέπει να έχουν λάβει χώρα κατά την άσκηση των δημοσίων καθηκόντων τους ή να παρέχουν κρίσιμα αντικειμενικά στοιχεία όσον αφορά την καταλληλότητα και την ικανότητα του υποκειμένου των δεδομένων να εκπληρώσει τα καθήκοντά του αυτά.

Η επεξεργασία δεν πρέπει να παραβιάζει «καθ' οιονδήποτε τρόπο» το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, δεν είναι στενώς ερμηνευτέα με βάση τη γραμματική διατύπωσή της, αλλά κατά τρόπο ώστε να εντάσσεται στη ρύθμιση που εισάγεται με τη διάταξη αυτή, διότι η αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή θα είχε ως αποτέλεσμα την απόλυτη απαγόρευση της δημοσίευσης ευαίσθητων δεδομένων των δημοσίων προσώπων, την οποία όμως το ίδιο το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' επιτρέπει υπό προϋποθέσεις. Κατά την ορθή ερμηνεία του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' η δημοσίευση τέτοιων δεδομένων, ακόμη και όταν αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος, πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε η διείσδυση στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του υποκειμένου των δεδομένων να είναι η μικρότερη δυνατή στο πλαίσιο εναρμονισμένης εφαρμογής της προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής αφενός και της ελευθερίας γνώμης και του δικαιώματος στην πληροφόρηση αφετέρου, ιδίως μάλιστα όταν πρόκειται για δημοσίευση ευαίσθητων δεδομένων που αφορούν την ερωτική ζωή του υποκειμένου των δεδομένων, η οποία περιλαμβάνεται στον πυρήνα της προστατευόμενης και απαραβίαστης από οποιονδήποτε τρίτο, σφαίρας της ιδιωτικής ζωής κατά το άρθρο 9 παρ. 1 εδ. α' του Συντ. Στην περίπτωση αυτή, **η αρχή της ελαχιστοποίησης ή της φειδούς κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, η οποία επιβάλλει τη λιγότερο επαχθή για το υποκείμενο επεξεργασία, αποτελεί το μόνο ορθό μέσο για την ικανοποίηση του δικαιολογημένου ενδιαφέροντος ενημέρωσης των**

πολιτών, ακόμη και αν δεν είναι το ίδιο αποτελεσματική εν συγκρίσει προς μια υπερ-περιεκτική επεξεργασία.

Τούτο ισχύει, κατά μείζονα λόγο, στην περίπτωση κατά την οποία η πηγή των σχετικών πληροφοριών είναι ιδιωτικές-εμπιστευτικές επιστολές, e-mails, sms, τηλεφωνήματα κ.λπ., που αφορούν την ερωτική σφαίρα των επικοινωνούντων, και για

τον λόγο αυτόν προορίζονται εξ ορισμού να παραμείνουν μυστικές, προφυλαγμένες και απρόσιτες.

Στην περίπτωση αυτή, η αυτούσια αναπαραγωγή, εν όλω ή εν μέρει, του περιεχομένου των ιδιωτικών-εμπιστευτικών επικοινωνιών σχετιζόμενων με την ερωτική ζωή των επικοινωνούντων, αποτελεί την εντονότερη μορφή επέμβασης στα δικαιώματα που συγκροτούν τη συνταγματικώς προστατευόμενη ιδιωτική σφαίρα του προσώπου στο σύνολό της (άρθρα 9 παρ. 1 εδ. β', 9Α και 19 παρ. 1 του Συντ.), και για τον λόγο αυτόν, δηλαδή λόγω της δραστηκότητας της επέμβασης αυτής, αποτελεί ταυτοχρόνως και προσβολή του δικαιώματος στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντ. Το γεγονός μάλιστα ότι στην εποχή του διαδικτύου, υπάρχει η δυνατότητα το υλικό αυτό να αναρτηθεί, να διανεμηθεί και να αναδιανεμηθεί από οποιονδήποτε και οπουδήποτε και να αποκτηθεί πρόσβαση σε αυτό από οποιονδήποτε, επιτείνει περαιτέρω και σε ανυπολόγιστο βαθμό τις δυσάρεστες επιπτώσεις της προσβολής αυτής. Σημειώνεται, επίσης, ότι η Αρχή έχει δεχθεί ότι η παράνομη διάθεση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο —και μάλιστα μέσω μιας μηχανής αναζήτησης εφημερίδας— θίγει δυσανάλογα τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων, διότι, λαμβάνοντας υπόψη τους ιδιαίτερους κινδύνους που συνδέονται με τη φύση του διαδικτύου (ελεύθερη, καθολική και μη ελεγχόμενη πρόσβαση χωρίς χρονικό περιορισμό σε κάθε είδους πληροφορίες σχετικά με ένα πρόσωπο), μέσω μιας τέτοιας επεξεργασίας το υποκείμενο των δεδομένων συνδέεται επ' αόριστον με μια παρελθούσα συμπεριφορά του, ενώ παράλληλα οι σχετικές πληροφορίες καθίστανται εύκολα προσιτές σε οποιονδήποτε τις αναζητήσει. Ως εκ τούτου, τα δεδομένα αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για άλλους σκοπούς πέραν της άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος ή της ιστορικής έρευνας, π.χ. εμπορία πληροφοριών, έρευνα εργοδότη κατά τη διαδικασία πρόσληψης, δημιουργία προφίλ.

Με βάση λοιπόν όλα τα ανωτέρω εκτεθέντα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι:

(α) Απαγορεύεται, καταρχήν, η δημοσίευση, εν όλω ή εν μέρει, απόρρητων ιδιωτικών επιστολών ενός δημοσίου προσώπου, ατομικώς προσδιοριζόμενου, άμεσα ή έμμεσα, οι

οποίες αποκαλύπτουν στοιχεία της ερωτικής του ζωής.

(β) Επιτρέπεται η απλή αναφορά στην είδηση ή πληροφορία που αφορά ερωτική ζωή συγκεκριμένου δημοσίου προσώπου και έχει ως πηγή της την ύπαρξη απόρρητων ιδιωτικών του επιστολών, οι οποίες χορηγήθηκαν στον δημοσιογράφο από τρίτον, υπό την προϋπόθεση ότι από το περιεχόμενο των επιστολών αυτών προκύπτει, κατά τρόπο αναμφισβήτητο, παράνομη συμπεριφορά του δημοσίου προσώπου που θίγει έντονα το δημόσιο συμφέρον και σχετίζεται, άμεσα ή έμμεσα, με την ερωτική του δραστηριότητα. Στην περίπτωση αυτήν επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και στο προσήκον κάθε φορά μέτρο η δημοσίευση αυτούσιων των επιστολών αυτών ή αποσπασμάτων τους, εφόσον είναι απολύτως αναγκαία για την τεκμηρίωση της βασιμότητας της δημοσιευόμενης είδησης ή πληροφορίας για την παράνομη συμπεριφορά του δημοσίου προσώπου.

8	ΣτΕ Α' 2463/1998 Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Ρόδου
Θέμα:	Αστική ευθύνη – παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης υλικής ενέργειας – ηθική βλάβη
Διαδικασία:	Αναίρεση/Αγωγή
Προσβαλλόμενη πράξη:	Αναίρεση της 1048/1994 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς με την οποία έγινε δεκτή έφεση των αναιρεσιβλήτων κατά της αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ρόδου Με την αυτή προσβαλλόμενη απόφαση έγινε, περαιτέρω, εν μέρει δεκτή η ανωτέρω αγωγή και υποχρεώθηκε το αναιρεσεϊόν να καταβάλει συνολικώς το ποσόν των 104.800.000 δρχ.
Ιστορικό:	Η θυγατέρα των αναιρεσιβλήτων, που γεννήθηκε το έτος 1981, έπασχε από μεσογειακή αναιμία και από το έτος 1982 σε ηλικία δύο ετών, προσήρχετο στο αναιρεσεϊόν νοσοκομείο για μεταγγίσεις αίματος δύο φορές περίπου το μήνα. Τον Οκτώβριο του έτους 1986, εξετάστηκε στο ανωτέρω νοσοκομείο και βρέθηκε ότι είχε μολυνθεί από τον ιό του AIDS. Στη συνέχεια το παιδί αυτό εμφάνισε διόγκωση των αδένων στη μασχάλη και στη βουβωνική χώρα και στις 23.10.1992 σε ηλικία 11 ετών απεβίωσε.
Το νομικό ζήτημα:	Οφείλει το ΝΠΔΔ αποζημίωση για ζημία που προκάλεσε από παράνομη παράλειψη υλικής ενέργειας;
Διατακτικό: <ul style="list-style-type: none"> • ά 94 Σ • α. 106 ΕισΝΑΚ 	<p>Οι διαφορές που αναφύονται εκ της ευθύνης του Δημοσίου των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου προς αποζημίωση είναι όχι μόνον οι γεννώμενες από την έκδοση μη νομίμου εκτελεστής διοικητικής πράξεως η από την μη νόμιμη παράλειψη εκδόσεως τέτοιας πράξεως, αλλά και αυτές που προκύπτουν από υλικές ενέργειες ή παραλείψεις οφειλομένων νομίμων υλικών ενεργειών, στις περιπτώσεις βεβαίως που οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις προέρχονται εκ της οργανώσεως και λειτουργίας των υπηρεσιών τούτων, όχι δε και οσάκις συνάπτονται με την ιδιωτική διαχείριση ή οφείλονται σε προσωπικό πταίσμα οργάνου ενεργήσαντος εκτός του κύκλου των υπηρεσιακών καθηκόντων του. Περαιτέρω, το Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου υποχρεούνται σε αποκατάσταση κάθε θετικής και αποθετικής ζημίας, τα Δικαστήρια δε της ουσίας, δύνανται, επί πλέον, να εύλογο χρηματική ικανοποίηση σε εκείνον που υπέστη προσβολή, μεταξύ άλλων, της υγείας, κατ' ανάλογο εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Α.Κ. (άρθρ. 932, 933 κλπ.).</p> <p>Η μόλυνση από τον ιό του AIDS οφείλετο σε παράνομες παραλείψεις των οργάνων του αναιρεσεϊόντος νοσοκομείου, τα οποία, αν και, ως εκ της φύσεως των ανατεθειμένων σ' αυτά ιατρικών καθηκόντων, όφειλαν να επιδείξουν ιδιαίτερη επιμέλεια, παρέλειψαν να ασκήσουν συστηματικό έλεγχο στο μεταγγιζόμενο αίμα παρά, μάλιστα, τις προαναφερθείσες συναφείς εγκυκλίους και έτσι προκάλεσαν τελικά την εν λόγω θανατηφόρο σωματική βλάβη. Τα αρμόδια όργανα του αναιρεσεϊόντος νοσοκομείου παρέλειψαν οφειλομένη νόμιμη ενέργεια απορρέουσα εκ της οργανώσεως και λειτουργίας αυτού και ως εκ τούτου, το τελευταίο υποχρεούται να αποκαταστήσει, πλην άλλων και την ηθική βλάβη που υπέστη η ανωτέρω.</p>
10	ΔΕΦΑΘ 4542/1998 Grand Hotel
Θέμα:	Αστική ευθύνη – ΕΛ.ΑΣ. – διακριτική ευχέρεια
Διαδικασία:	Έφεση/Αγωγή
Προσβαλλόμενη πράξη:	Η 11.661/1995 απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. Με την απόφαση αυτή έγινε εν μέρει δεκτή αγωγή που ασκήθηκε από την ήδη εφεσίβλητη

	αλλοδαπή ασφαλιστική εταιρεία, με την οποία το ήδη εκκαλούν υποχρεώθηκε να της καταβάλει το ποσό των δρχ. 3.406.875, νομιμοτόκως
Ιστορικό:	Η ασφαλιστική εταιρεία κλήθηκε να αποζημιώσει το ξενοδοχείο Grand Hotel λόγω ζημίας την οποία η εν λόγω εταιρεία υπέστη από παράνομη παράλειψη των οργάνων του Δημοσίου και συγκεκριμένα των αστυνομικών οργάνων προς λήψη των απαιτούμενων για την προστασία της ιδιοκτησίας των πολιτών μέτρων προς αποτροπή των ζημιών που προκλήθηκαν στο ξενοδοχείο GRAND HOTEL της εν λόγω ΑΕΒΕ κατά τις ταραχές που σημειώθηκαν στις 17.11.1989 κατά την επέτειο εξέγερσης του Πολυτεχνείου.
Το νομικό ζήτημα:	Υπό ποιές προϋποθέσεις το Δημόσιο υποχρεούται σε αποζημίωση για την αποτυχία αποτροπής ταραχών και υλικών ζημιών εξαιτίας των ταραχών;
Διατακτικό: • ά 94 Σ • α. 105 ΕισΝΑΚ	Λαμβανομένων υπόψη: α) της επαναλήψεως παρόμοιων επεισοδίων καταστροφής ιδιοκτησιών σε ανάλογες περιπτώσεις εορτασμού της επετείου του Πολυτεχνείου από το έτος 1974 και β) του γεγονότος ότι η αποτροπή των επεισοδίων αυτών δεν υπερέβαινε τις δυνατότητες της αστυνομικής δύναμης, ενόψει της έκτασης και ένστασής τους, στοιχειοθετείται παράλειψη των οφειλομένων ενεργειών της Αστυνομίας προς πρόληψη των διαρπαγών και καταστροφών και, κατά συνέπεια, θεμελιώνεται ευθύνη του Δημοσίου προς αποκατάσταση της ζημίας της περιουσίας που υπέστησαν οι πολίτες. Εφόσον δε οι ενέργειες αυτές κατατείνουν στην προστασία των προσώπων και περιουσιών των πολιτών από κάθε απειλούμενη βλάβη η καταστροφή δεν εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αστυνομικών οργάνων, αλλ' εντάσσονται σε πλαίσια δέσμιας υποχρέωσης αυτών.
11	ΔΕΦΑΘ 2364/2011 Ναυπηγοί απόφοιτοι ΤΕΙ
Θέμα:	Αστική ευθύνη – παράλειψη νομοθέτησης
Διαδικασία:	Έφεση/Αγωγή
Προσβαλλόμενη πράξη:	Η 17670/1996 οριστική απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθήνας με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή αγωγή του ήδη εφεσίβλητου και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει σ'αυτόν το ποσό των 250.000 δραχμών,
Ιστορικό:	Παράλειψη των οργάνων του Δημοσίου να εκδώσουν τα αναγκαία προεδρικά διατάγματα για την αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων στους απόφοιτους των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) και ειδικότερα στους μηχανικούς-μηχανολόγους των διαφόρων ειδικοτήτων, μεταξύ των οποίων και αυτής του ναυπηγού. Τα εν λόγω ΠΔ έπρεπε να εκδοθούν το αργότερο έξι μήνες πριν από την αποφοίτηση των πρώτων σπουδαστών ΤΕΙ για τις υπάρχουσες ειδικότητες και προκειμένου για νέες ειδικότητες, ταυτόχρονα με τη δημιουργία τους ή με την ίδρυση αντίστοιχων τμημάτων.
Το νομικό ζήτημα:	Υπό ποιές προϋποθέσεις γεννάται αστική ευθύνη του Δημοσίου από παράλειψη νομοθέτησης;
Διατακτικό: • ά 5(1) Σ • ά 94 Σ • α. 105 ΕισΝΑΚ	Για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ απαιτείται, μεταξύ άλλων, η πράξη ή η παράλειψη ή η υλική ενέργεια των οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου να είναι παράνομη, δηλαδή με αυτή να παραβιάζεται κανόνας δικαίου, με τον οποίο προστατεύεται ορισμένο ατομικό δικαίωμα ή συμφέρον. Από το ότι δε ο νομοθέτης είτε με νόμο είτε με διοικητική κανονιστική πράξη, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση νόμου, καθορίζει, γενικότερα, τους όρους του αδίκου, παρέπεται ότι δεν μπορεί να προκύψει, έστω και αν προκαλείται ζημία σε τρίτο, ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου

προς αποζημίωση, κατ'εφαρμογή του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, από την εκ μέρους της Ελληνικής Πολιτείας νομοθέτηση με τα αρμόδια, κατά το Σύνταγμα, όργανα της ή από την παράλειψη των οργάνων αυτών να νομοθετήσουν, πλην εάν από τη νομοθέτηση ή μη αυτή γεννιέται αντίθεση προς υπερκείμενους και επικρατούντες κανόνες δικαίου, όπως είναι και οι συνταγματικές διατάξεις.

Τα αρμόδια όργανα του Δημοσίου παρέλειψαν να εκδώσουν μέσα σε συγκεκριμένα χρονικά όρια (έξι μήνες πριν από την αποφοίτηση των πρώτων σπουδαστών ή από την ίδρυση του τμήματος κατά περίπτωση) τα αναγκαία για την κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των ΤΕΙ προεδρικά διατάγματα, από την παράλειψη δε αυτή, επήλθε μείωση των επαγγελματικών δυνατοτήτων των πτυχιούχων των οποίων οι ειδικότητες δεν κατοχυρώνονται επαγγελματικά, δεδομένου ότι περιορίζεται η ανάπτυξη επαγγελματικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένους τομείς ή εργασίες, με αποτέλεσμα να πλήττεται το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμά για ανάπτυξη της προσωπικότητάς και συμμετοχή στην οικονομική ζωή της χώρας. Ενόψει αυτού γεννάται ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου προς αποζημίωση.

Θέμα:	ΟΤΑ – Απασχόληση εργαζομένης σε μη κατάλληλη και σε επικίνδυνη για τις ικανότητές της θέση - Χρηματική ικανοποίηση για την αποκατάσταση ηθικής βλάβης προκληθείσας από τραυματισμό κατά την εκτέλεση υπηρεσίας
Διαδικασία:	Αγωγή/Εφεση
Προσβαλλόμενη πράξη:	Παράλειψη ιδιαιτέρων καθηκόντων και υποχρεώσεων που προσιδιάζουν σε συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης.
Ιστορικό:	Η εκκαλούσα προσελήφθη στον εφεσίβλητο Δήμο στις 8-7-2010 με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου ως εργάτρια καθαριότητας υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Την 14η Ιουλίου του 2010, όπως ιστορείται στην αγωγή και δεν αμφισβητεί ο διάδικος Δήμος, η εκκαλούσα τοποθετήθηκε σε απορριματοφόρο όχημα, όπου η εργασία της συνίστατο στη μεταφορά προς το όχημα των τροχήλατων κάδων, στην προσαρμογή τους στο όχημα προκειμένου να αδειάσει το περιεχόμενό τους και στην επανατοποθέτησή τους στο δρόμο ή το πεζοδρόμιο και επιπροσθέτως στην αποκομιδή και μεταφορά προς το όχημα, με τα χέρια, των απορριμμάτων που βρίσκονταν σε μη τροχήλατους κάδους και τα οποία στοιβάζονταν σε αυτούς μέσα σε σακούλες. Περαιτέρω, κατά τα ιστορούμενα στην αγωγή, την ως άνω ημερομηνία και ώρα 22.00 περίπου, όταν το απορριματοφόρο όχημα στο οποίο επέβαινε η εκκαλούσα έφτασε στη συμβολή των οδών και ..., η τελευταία αποβιβάστηκε από το εν λόγω όχημα μαζί με τους συναδέλφους της, προκειμένου να ξεκινήσουν την αποκομιδή των απορριμμάτων και τη μεταφορά τους σε αυτό. Στην προσπάθειά της όμως να μεταφέρει από τους κάδους προς το απορριματοφόρο τις ιδιαιτέρως ογκώδεις και βαριές (κατά τους ισχυρισμούς της) σακούλες απορριμμάτων έχασε την ισορροπία της, με αποτέλεσμα να πέσει στο έδαφος και να υποστεί κάταγμα δεξιού αγκώνος, το οποίο αντιμετωπίστηκε με την τοποθέτηση βραχιόπηχεοκαρπικού γυψονάρθηκα έως την 10-8-2010.
Το νομικό ζήτημα:	Είναι υπαίτιος για τον ανωτέρω τραυματισμό της εκκαλούσας ο εφεσίβλητος Δήμος, ο οποίος την τοποθέτησε στην πιο πάνω θέση εργασίας, λαμβανομένου υπόψη του φύλου της, της σωματικής της διάπλασης και ιδίως του μικρού ύψους (1,55) και σωματικού βάρους (50 κιλά) και της ηλικίας της (51 έτους), ενώ περαιτέρω δεν της είχε χορηγήσει ούτε κατάλληλο εξοπλισμό (γάντια και αντιολισθητικές μπότες).
Διατακτικό: • ά. 932 ΑΚ • α. 106 ΕισΝΑΚ	Ευθύνη προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνο από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξης ή από τη μη νόμιμη παράλειψη έκδοσης τέτοιας πράξης αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου ή ν.π.δ.δ. ή Ο.Τ.Α, ή από παραλείψεις οφειλόμενων νόμιμων υλικών ενεργειών αυτών, εφόσον απορρέουν από την οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών ή των υπηρεσιών ν.π.δ.δ. και δεν οφείλονται σε προσωπικό πταίσμα του οργάνου που ενήργησε εκτός του κύκλου των υπηρεσιακών του καθηκόντων. Εξάλλου, υπάρχει ευθύνη του Δημοσίου και των λοιπών ν.π.δ.δ., τηρουμένων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνον όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου του παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης. Ακόμη, κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιδίκαση αποζημίωσης είναι η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης υλικής ενέργειας του δημόσιου

	<p>οργάνου και της επελθούσας ζημίας. Αιτιώδης σύνδεσμος υπάρχει όταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, η πράξη ή η παράλειψη είναι επαρκώς ικανή (πρόσφορη) και μπορεί αντικειμενικά κατά τη συνήθη και κανονική πορεία των πραγμάτων να επιφέρει τη ζημία (Σ.τ.Ε. 334/2008 επταμ.). Δεν αποκλείεται καταρχήν η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου από το ότι στο αποτέλεσμα συντέλεσε συνυπαιτιότητα του ζημιωθέντος (άρθρο 300 Α.Κ.), εφόσον δεν διακόπτεται ο αιτιώδης σύνδεσμος (ΣτΕ 522/2014) Περαιτέρω, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 932 του Α.Κ., να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, δηλαδή χρηματική ικανοποίηση ανάλογη με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης. Κατά τη θέσπιση της διάταξης αυτής ο νομοθέτης έλαβε υπόψη τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 εδάφιο τέταρτο του Συντάγματος) εξειδικεύοντάς την σε ό,τι αφορά το ζήτημα του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης. Ειδικότερα με την διάταξη αυτή παρέχεται στο δικαστήριο της ουσίας η εξουσία, αφού εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης που θέτουν υπόψη του οι διάδικοι (όπως το βαθμό του πταίσματος του υποχρέου, το είδος της προσβολής, την περιουσιακή κατάσταση του ζημιωθέντος κλπ) και με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση και να καθορίσει το εύλογο ποσό αυτής, αν κρίνει ότι επήλθε ηθική βλάβη (ΣτΕ 3897/2014 κ.α.).</p>
--	--

<h1>14</h1>	ΔΕφΘεσσαλ 22/2017
Θέμα:	Αστική ευθύνη ΝΠΔΔ - Τραυματισμός - Επίθεση αδέσποτων σκύλων
Διαδικασία:	Αγωγή / Έφεση
Προσβαλλόμενη πράξη:	Παράλειψη ιδιαιτέρων καθηκόντων και υποχρεώσεων που προσιδιάζουν σε συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης.
Ιστορικό:	Την 25-11-2005 και ώρα 09.00 περίπου και ενώ ο εφεσίβλητος εκινείτο με το μοτοποδήλατό του στο χώρο του Κοιμητηρίου Δυτικής Θεσσαλονίκης, όπου ευρίσκεται ο τάφος της μητέρας του, στο ύψος της εντός του εν λόγω χώρου εκκλησίας δέχθηκε, αιφνιδίως, επίθεση από αγέλη αδέσποτων σκύλων, με συνέπεια να εκτραπεί το όχημά του και αυτός να τραυματισθεί σοβαρά και να μεταφερθεί με ασθενοφόρο του Ε.Κ.Α.Β. στο Γενικό Νοσοκομείο «Παπαγεωργίου», όπου οι γιατροί διέγνωσαν ότι υπέστη «διατροχαντήριο κάταγμα αριστερού ισχίου»
Το νομικό ζήτημα:	Ευθύνεται προς αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης για τον ανωτέρω τραυματισμό, ο Σύνδεσμος Δήμων Δυτικής Θεσσαλονίκης και ο Δήμος Ευόσμου, ως έχοντα το μεν πρώτο, κατά την συστατική αυτού πράξη, την συντήρηση, λειτουργία και εκμετάλλευση του Κοιμητηρίου της Δυτικής Θεσσαλονίκης, το δε άλλο την κατά νόμον αρμοδιότητα για την περισυλλογή των αδέσποτων σκύλων;
Διατακτικό:	Για να στοιχειοθετηθεί ευθύνη του δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου προς αποζημίωση, απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικώς οι εξής προϋποθέσεις: α) παράνομη πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια ή παράλειψη υλικής ενέργειας οργάνων του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου κατά την άσκηση της ανατεθειμένης σε αυτά δημόσιας εξουσίας, β) επέλευση ζημίας και γ) αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης υλικής ενέργειας και της επελθούσας ζημίας, χωρίς να απαιτείται και η διαπίστωση πταίσματος του οργάνου (Σ.τ.Ε. 3322/2012 κ.α.). Εξ άλλου, υπάρχει
	<ul style="list-style-type: none"> • ά. 932 ΑΚ • α. 106 ΕισΝΑΚ

ευθύνη του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου τηρουμένων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνο όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου του παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (Σ.τ.Ε. 1392/2013, 288/2011 κ.α). Περαιτέρω, κατά την έννοια των ιδίων διατάξεων, ανεξάρτητα από την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατ'εξάναλογη εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 932 του Αστικού Κώδικα (Σ.τ.Ε. 1398/2013, 3322/2012, 288/2011 κ.α.).

Η παράλειψη του ως άνω ν.π.δ.δ. να λάβει τα εν κατάλληλα μέτρα προς αποτροπή του κινδύνου που δημιούργησε για τους επισκέπτες του Κοιμητηρίου η ύπαρξη αγέλης αδέσποτων σκύλων, συνέβαλε αιτιωδώς στο ζημιογόνο αποτέλεσμα του τραυματισμού του εφεσίβλητου, καθώς η εκτροπή του μοτοποδηλάτου που οδηγούσε και η πτώση του εξ αιτίας της οποίας υπέστη συντριπτικό κάταγμα αριστερού ισχίου, οφείλεται στην απρόσμενη επίθεση που δέχθηκε από αγέλη αδέσποτων σκύλων. Και ναι μεν η φροντίδα για την απομάκρυνση των αδέσποτων σκύλων ήταν αποκλειστικής αρμοδιότητας του Δήμου Ευόσμου, και ήδη Κορδελιού Ευόσμου, το εκκαλούν, όμως, ν.π.δ.δ. δεν προέβη, όπως προαναφέρθηκε, σε οποιαδήποτε ενέργεια, προκειμένου να πετύχει την απομάκρυνση αυτών από το χώρο του Κοιμητηρίου ο οποίος, άλλωστε, ανήκει στην αποκλειστική αυτού αρμοδιότητα όσον αφορά τη συντήρηση και λειτουργία του, ο ισχυρισμός του δε περί αδυναμίας του να περιφρουρήσει τη διέλευση των αδέσποτων στο χώρο του Κοιμητηρίου λόγω των ελάχιστων υπαλλήλων που διαθέτει, αλυσιτελώς προβάλλεται. Με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο κρίνει ότι στοιχειοθετείται η κατ'άρθρα 105-106 του ΕισΝΑΚ ευθύνη του εκκαλούντος ν.π.δ.δ. για χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη ο εφεσίβλητος συνεπεία του τραυματισμού του, όπως ορθώς κρίθηκε και με την εκκαλουμένη απόφαση.

15	ΣτΕ 1501/2014
Θέμα:	Ευθύνη του Δημοσίου σε αποζημίωση από πράξεις οργάνων της δικαστικής λειτουργίας
Διαδικασία:	Αγωγή/Αναίρεση
Προσβαλλόμενη πράξη:	Εισαγγελική παραγγελία για κατάσχεση εμπορευμάτων καταστήματος
Ιστορικό:	Στις 21.9.1998 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα σύσκεψη στην οποία έλαβαν μέρος εκπρόσωποι των Υπουργείων Υγείας και Πρόνοιας Αναπτύξεως, Δημοσίας Τάξεως και Οικονομικών καθώς και εκπρόσωποι του Ε.Ο.Φ. και του Ο.Κ.Α.Ν.Α. και η οποία είχε ως αντικείμενο τον συντονισμό των δημοσίων υπηρεσιών για την αντιμετώπιση του προβλήματος της εισαγωγής και κυκλοφορίας στην Ελλάδα προϊόντων που περιείχαν συστατικά από κάνναβη και έφεραν ενδείξεις με τις οποίες προβαλλόταν η κάνναβη κατά τρόπο έντονο, όπως απεικόνιση φύλλου κάνναβης στην συσκευασία τους. Στην σύσκεψη αυτή επισημάνθηκε ότι, καθ' όσον το ποσοστό της περιεχόμενης στα προϊόντα αυτά ναρκωτικής ουσίας τετραϋδροκανναβινόλης ήταν αμελητέο, το πρόβλημα αφορούσε την διαφήμιση της κάνναβης μέσω των προϊόντων αυτών και ότι η εισαγωγή και το εμπόριο τέτοιων προϊόντων συνιστούσε πρόκληση και παρακίνηση για χρήση και διαφήμιση ναρκωτικών κατά παράβαση των διατάξεων του ν.

	<p>1729/1987. Για τους λόγους αυτούς αποφασίσθηκε ότι τα εν λόγω προϊόντα δεν έπρεπε να φέρουν, κατά την εισαγωγή και κυκλοφορία τους στην Ελλάδα, ενδείξεις σχετικές με το φυτό της κάνναβης και ονομασία ίδια ή παραπλήσια, ανεξαρτήτως αν ανιχνευόταν σ' αυτά η ως άνω ναρκωτική ουσία. Στην συνέχεια, η Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως απέστειλε στις Διευθύνσεις Ασφαλείας Αττικής και Θεσσαλονίκης και στις Αστυνομικές Διευθύνσεις Νομών το από 12.10.1998 έγγραφο, με το οποίο ζητούσε την διενέργεια εκτεταμένων ελέγχων σε καταστήματα που διαθέτουν στην αγορά προϊόντα κάνναβης και την εφαρμογή των οριζόμενων στα άρθρα 4 και 9 του ν. 1729/1987. Στο έγγραφο αυτό αναφέρονταν συγκεκριμένα προϊόντα κάνναβης που εμφανίσθηκαν στην ελληνική αγορά (μπύρες, αναψυκτικά, καλλυντικά, απορρυπαντικά, τσίχλες, κλπ) και έφεραν, ως λογότυπο, πεντάφυλλο ή επτάφυλλο μίσχο κάνναβης και εκφράσεις που παρακινούσαν στην χρήση της κάνναβης και την εξοικείωση με αυτήν. Περαιτέρω, με το από 9.11.1998 έγγραφο της ίδιας ως άνω υπηρεσίας με τους ίδιους αποδέκτες αναφερόταν ότι τα άρθρα 5 και 9 του ν. 1729/1987 παραβιάζονταν αν το λογότυπο της κάνναβης ήταν τυπωμένο στο εξωτερικό μέρος των ειδών ενδύσεως και των συσκευασιών των προϊόντων και ότι ήταν εξεταστέο αν στοιχειοθετείται παράβαση των διατάξεων αυτών από μόνη την ονομασία των καταστημάτων στα οποία πωλούνταν τα προϊόντα αυτά. Κατόπιν τούτων, ύστερα από την Γ98/319α/26.10.1998 παραγγελία του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Λάρισας και στο πλαίσιο ένορκης προανακρίσεως για παράβαση του ν. 1729/1987, αστυνομικά όργανα του Τμήματος Διώξεως Ναρκωτικών διενήργησαν, στις 3.11.1998, έρευνα στο εμπορικό κατάστημα με τον τίτλο που διατηρούσε από 24.10.1998 ο αναιρεσίβλητος- αναιρεσείων στην Λάρισα και διαπίστωσαν ότι στο κατάστημα αυτό πωλούνταν διάφορα είδη ενδύσεως και ατομικής χρήσεως τα οποία ήταν κατασκευασμένα από κάνναβη και έφεραν τυπωμένη απεικόνιση πεντάφυλλου ή επτάφυλλου μίσχου κάνναβης, θεωρώντας δε ότι ο αναιρεσίβλητος-αναιρεσείων, εμπορευόμενος τα προϊόντα αυτά, διαφήμιζε την χρήση ναρκωτικών κατά παράβαση των άρθρων 5 και 9 του ν. 1729/1987 τον συνέλαβαν και κατέσχεσαν τα εμπορεύματα. Με βάση την σχετική αναφορά των αστυνομικών οργάνων ο αναιρεσίβλητος-αναιρεσείων παραπέμφθηκε από τον εισαγγελέα στον τακτικό ανακριτή, διώχθηκε ποινικώς για συντέλεση στην διάδοση της χρήσεως ναρκωτικής ουσίας και για πρόκληση σε χρήση και διαφήμιση της χρήσεως ναρκωτικής ουσίας κατά σύστημα με σκοπό το κέρδος, κατέβαλε δε χρηματική εγγύηση για να αφεθεί ελεύθερος. Με την 326/1999 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Λάρισας ο αναιρεσίβλητος-αναιρεσείων κηρύχθηκε αθώος των κατηγοριών που του είχαν αποδοθεί με την αιτιολογία ότι ο διακριτικός τίτλος και η απεικόνιση πεντάφυλλου ή επτάφυλλου μίσχου κάνναβης δεν συνιστούσαν ευθεία ή συγκαλυμμένη και έντεχνη διαφήμιση της χρήσεως ναρκωτικών ουσιών ή πρόκληση σε παράνομη χρήση τους, με την ίδια δε απόφαση διατάχθηκε η απόδοση σ' αυτόν των εμπορευμάτων που είχαν κατασχεθεί.</p>
<p>Το νομικό ζήτημα:</p>	<p>Υπό ποιες προϋποθέσεις ευθύνεται το Δημόσιο για πράξεις των οργάνων της δικαστικής λειτουργίας;</p>
<p>Διατακτικό:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ά. 4(5) Σ • α. 105 ΕισΝΑΚ 	<p>Το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος, ορίζοντας ότι «Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους» έχει αναγάγει σε συνταγματικό κανόνα την ισότητα ενώπιον των δημοσίων βαρών, συνιστά δε, παράλληλα, και διάταξη στην οποία θεμελιώνεται η αποζημιωτική ευθύνη του Δημοσίου από πράξεις των οργάνων του που προκαλούν ζημία, παράνομες (ΣτΕ 980/2002) ή νόμιμες (ΣτΕ 5504/2012). Τούτο, διότι η ισότητα ενώπιον των δημοσίων βαρών επιτάσσει και την αποκατάσταση της ζημίας που κάποιος υφίσταται από την δράση, χάριν του δημοσίου συμφέροντος, των οργάνων του Κράτους, όταν η δράση</p>

αυτή δεν είναι σύννομη ή όταν είναι μεν νόμιμη αλλά προκαλεί βλάβη ιδιαίτερη και σπουδαία, σε βαθμό ώστε να υπερβαίνει τα όρια που είναι κατά το Σύνταγμα ανεκτά προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο σκοπός δημοσίου συμφέροντος στον οποίο αποβλέπει η δράση αυτή, σύμφωνα με την οικεία νομοθεσία.. Πραγματώνεται δε ο σκοπός της διατάξεως αυτής υπό την ως άνω έννοια όταν αποκατάσταση τέτοιας ζημίας καθίσταται δυνατή σε περίπτωση ζημιογόνου δράσεως οιασδήποτε οργάνου του Κράτους, άρα και εκείνης των οργάνων τα οποία είναι ενταγμένα στην δικαστική λειτουργία.

Αποκλεισμός της αστικής ευθύνης του Δημοσίου στην τελευταία περίπτωση δεν συνάγεται από την περί αγωγών κακοδικίας διάταξη του άρθρου 99 του Συντάγματος, διότι η προσωπική ευθύνη οργάνου του Δημοσίου δεν αποκλείει αναγκαίως την ευθύνη του τελευταίου, σκοπός δε της διατάξεως αυτής είναι η προστασία του κύρους της Δικαιοσύνης με ανάθεση σε ειδικό δικαστήριο του έργου της διαγνώσεως της προσωπικής ευθύνης των δικαστικών λειτουργών από την άσκηση των καθηκόντων τους. Επομένως, κατά το Σύνταγμα, επιβάλλεται στο νομοθέτη να ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αποκαθίσταται η ζημία που προκαλείται από την δράση οποιουδήποτε κρατικού οργάνου λαμβάνοντας υπ' όψη την φύση και την αποστολή του έργου που το Σύνταγμα αναγνωρίζει, αναθέτει και εγγυάται στα όργανα των τριών λειτουργιών του Κράτους.

Το άρθρο 105 ΕισΝΑΚ ορίζοντας ως προϋπόθεση για την ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση τον παράνομο χαρακτήρα της ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως έχει ευθεία εφαρμογή στην περίπτωση ζημιογόνων δράσεως οργάνων της νομοθετικής εξουσίας (νομοθέτηση ή παράλειψη νομοθετήσεως αντικείμενη σε κανόνες δικαίου υπέρτερης τυπικής ισχύος) και της εκτελεστικής εξουσίας κατά την εφαρμογή του νόμου στην ατομική περίπτωση (παράβαση της αρχής της νομιμότητας). Η διάταξη αυτή δεν αναφέρεται ευθέως σε ζημιογόνες πράξεις οργάνων της δικαστικής λειτουργίας, διότι ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση λόγω απλώς εσφαλμένης ερμηνείας του νόμου ή απλώς εσφαλμένης εκτιμήσεως των πραγμάτων από δικαστικό λειτουργό δεν είναι συμβατή με την φύση του δικαστικού έργου, ως εκ της οποίας το Σύνταγμα εγγυάται στον δικαστικό λειτουργό την λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία του. **Εν όψει της φύσεως του δικαστικού έργου, μόνο πρόδηλο σφάλμα του δικαστικού λειτουργού επισύρει ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση.** Εφ' όσον δε το Σύνταγμα, κατά την προηγούμενη σκέψη, δεν ανέχεται να παραμένουν αναποζημιώτες ζημίες που κάποιος υφίσταται από ενέργειες οποιουδήποτε κρατικού οργάνου, μέχρις ότου ο νομοθέτης ρυθμίσει ειδικώς την ευθύνη του Δημοσίου από πράξεις οργάνων της δικαστικής λειτουργίας, το άρθρο 105 Εισ.Ν.Α.Κ. έχει ανάλογη εφαρμογή σε περίπτωση προκλήσεως ζημίας από πράξεις των οργάνων αυτών η οποία μπορεί να αποδοθεί σε πρόδηλο σφάλμα τους. Ο πρόδηλος δε χαρακτήρας του σφάλματος της κρίσεως οργάνου της δικαστικής λειτουργίας προκύπτει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περιπτώσεως βάσει των οποίων η δικαστική πλάνη καθίσταται συγγνωστή ή ασύγγνωστη.

17

Η ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΟΤΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΗ ΚΑΙ ΑΔΙΑΚΩΛΥΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ

Θέμα: Άρθρο της Ζωής Παπαϊωάννου, Αν. Καθηγήτρια Δημοσίου Δικαίου, σε ΕφημΔΔ 1/2009 σελ. 96

Το νομικό ζήτημα: Υπέχουν αστική ευθύνη οι ΟΤΑ και η ΕΛ.ΑΣ., για παράλειψη των οφειλόμενων

	ενεργειών προκειμένου να διατηρούν τη χρήση των πεζοδρόμων και των πεζοδρομίων αδιακώλυτη;
<p>Το δικαίωμα αδιακώλυτης χρήσης πεζοδρόμων και πεζοδρομίων</p> <ul style="list-style-type: none"> • α. 57, 966, 967, 968, 969, 970 ΑΚ • 2(1), 5(1) και 25 (1) Σ 	<p>Η αδιακώλυτη χρήση των πεζοδρόμων και των πεζοδρομίων (πράγματα κοινόχρηστα κατά ΑΚ 967), είναι συνυφασμένη με το δικαίωμα της προσωπικότητας και θεμελιώνεται κατ' αρχήν στην διάταξη ΑΚ 57. Κατοχυρώνεται δε σε ευρύτερο πλαίσιο με τα άρθρα 2(1) και 5(1) Σ ως ειδικότερη έκφανση του δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας. Συνακόλουθα, από το συνδυασμό των διατάξεων 5(1) και 25(1) Σ γεννάται η υποχρέωση της κρατικής εξουσίας να διασφαλίζει την ελεύθερη, άμεση και συνεχή διάθεση και απόλαυση των κοινόχρηστων αυτών πραγμάτων από το ανώνυμο κοινό συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και να μεριμνά εν γένει για την ικανοποίηση του προορισμού τους. Στην υποχρέωση αυτή αντιστοιχεί αξίωση του ιδιώτη για αποκατάσταση της προσβολής που υφίσταται από την εκάστοτε διατάραξη ή πολύ περισσότερο από τον αποκλεισμό της κοινής χρήσης, η μη ικανοποίηση της οποίας στοιχειοθετεί αστική ευθύνη του οικείου ΟΤΑ (ή του Δημοσίου προς αποζημίωση).</p>
<p>Οι αρμοδιότητες των ΟΤΑ και η παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων χρήσης</p>	<p>Τα πεζοδρόμια και οι πεζόδρομοι είναι κοινόχρηστα πράγματα εκτός συναλλαγής τα οποία ανήκουν στην κυριότητα του οικείου ΟΤΑ ή διαφορετικά στο Δημόσιο. Στους ΟΤΑ ανήκει η διαχείριση και αξιοποίησή τους κατά τρόπο που να μην αναιρεί την κοινή χρήση κατά ΑΚ 970. Οι ΟΤΑ λαμβάνουν έγκαιρα τα κατάλληλα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, ώστε να μην επιτρέπουν την απόσπαση από την κοινή χρήση και την αλλοίωση του προορισμού τους ως ζωτικών, κοινόχρηστων αγαθών, αφιερωμένων στην κοινή ωφέλεια και την εξυπηρέτηση του κοινού.</p> <p>Οι κοινόχρηστοι χώροι αποτελούν μια από τις κυριότερες πηγές εσόδων των ΟΤΑ. Με την παραχώρησή τους, η τοπική διοίκηση εμφανίζεται ως φορέας δημόσιας εξουσίας και μεταγγίζει δικαιώματα δημοσίου δικαίου και όχι ιδιωτικού. Η άσκηση της σχετικής αρμοδιότητας γίνεται κατά διακριτική ευχέρεια σύμφωνα με την αρχή της υπεροχής του δημοσίου συμφέροντος, την αρχή της ισότητας και την αρχή της αναλογικότητας. Όμως η τοπική διοίκηση έχει δεσμία αρμοδιότητα για την αποκατάσταση της νομιμότητας, όταν η χρήση αυτή γίνεται χωρίς άδεια ή κατά τρόπο μη σύμφωνο προς τους όρους της πράξεως παραχώρησης. Σε περίπτωση σύγκρουσης ιδιαίτερου δικαιώματος χρήσης προς το γενικότερο δικαίωμα κοινής χρήσης υποχωρεί το πρώτο έναντι του δεύτερου. Η κοινή χρήση εξακολουθεί να εξυπηρετείται μόνον όταν υποβοηθείται και όχι όταν διευκολύνεται μια ειδική χρήση από μικρό αριθμό προσώπων με ουσιαστικό αποκλεισμό ή σημαντικό περιορισμό των άλλων. Έτσι, η χορήγηση από τον Δήμο σε γειτονικούς ιδιοκτήτες και καταστηματάρχες αδειών εγκατάστασης περιπτέρων ή τραπεζοκαθισμάτων ουδέποτε θα πρέπει να εξικνεύεται μέχρι σημείου όπου να αποκλείεται ή σημαντικά να δυσχεραίνεται η χρησιμοποίηση των κοινόχρηστων αυτών χώρων από το κοινό.</p>
<p>Οι σχετικές αρμοδιότητες της ΕΛ.ΑΣ. και της Δημοτικής Αστυνομίας</p>	<p>Το δικαίωμα στην απρόσκοπτη χρήση των πεζοδρόμων και των πεζοδρομίων συνιστά ταυτόχρονα έκφανση του δημοσίου συμφέροντος ειδικότερα της δημόσιας ασφάλειας, νοούμενης ως ασφάλειας των ατόμων τόσο για την απόλαυση των δικαιωμάτων τους όσο και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Οι σχετικές διατάξεις του ΚΟΚ ελέγχονται τόσο από την ΕΛ.ΑΣ. όσο και από την Δημοτική Αστυνομία, που υποχρεούνται να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, προληπτικά και κατασταλτικά, και κυρίως να προβαίνουν σε ελέγχους και στην επιβολή διοικητικών κυρώσεων και</p>

	<p>μέτρων προκειμένου να μην δυσχεραίνεται σημαντικά η πολύ περισσότερο να μην αναιρείται η άσκηση του δικαιώματος αυτού. Σε κάθε περίπτωση η Αστυνομία ενεργεί κατ' επιταγή των αρχών της αναλογικότητας, της επιείκειας και της χρηστής διοίκησης.</p>
<p>Η αστική ευθύνη των ΟΤΑ και της Αστυνομίας προς αποζημίωση</p>	<p>Οι κύριες αιτίες που οδηγούν στην προσβολή της κοινοχρησίας πεζοδρόμων και πεζοδρομίων είναι: α) η παράνομη στάθμευση οχημάτων, β) η αυθαίρετη κατάληψη εξαιτίας τοποθέτησης διαφόρων εμποδίων ή εγκαταστάσεων και γ) οι κακοτεχνίες.</p> <p>Η αθέτηση της υποχρέωσης των δημοτικών ή κρατικών αρχών να μεριμνούν διαρκώς και προσηκόντως για τη διατήρηση του κοινόχρηστου χαρακτήρα των πεζοδρόμων και των πεζοδρομίων, ώστε να είναι δυνατή η ευχερής πρόσβαση των πολιτών σ' αυτά και η κοινή χρήση σε συνθήκες ασφάλειας και καθαριότητας, προξενεί συχνά σημαντική περιουσιακή ή προσωπική ζημία στις περιπτώσεις όπου αυτά δεν είναι καλά κατασκευασμένα ή συντηρημένα ή καθαρά ή η χρήση τους δεν είναι εύλογα ρυθμισμένα.</p> <p>Η υποχρέωση των ΟΤΑ προς αποζημίωση για νομικές πλημμέλειες αναφερόμενες στην κατασκευή, συντήρηση και επισκευή δημόσιων πραγμάτων θεμελιώνεται κατ' αρχήν στα άρθρα 105 και 106 ΕισΝΑΚ., δεδομένου ότι η άσκηση της σχετικής αρμοδιότητας συνιστά άσκηση δημόσιας εξουσία και δεν έχει τεθεί αποκλειστικά χάριν του δημοσίου συμφέροντος, αλλά αποσκοπεί παραλλήλως και στην εξυπηρέτηση των πολιτών. Η ύπαρξη υπαιτιότητας δεν αποτελεί προϋπόθεση. Η αποζημίωση είναι πλήρης και όχι εύλογη, περιλαμβάνει δε και εύλογη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης.</p> <p>Η παρανομία μπορεί να προέρχεται όχι μόνο από πράξη, αλλά και από παράλειψη εκτέλεσης ορισμένης πράξης ή από παράλειψη υλικής ενέργειας επιβαλλόμενης από το νόμο, ήτοι από την παραβίαση της διοικητικής υποχρέωσης επιμέλειας. Η υποχρέωση επιμέλειας συμπληρώνεται και ολοκληρώνεται με την παράλληλη εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης. Η τελευταία επιβάλλει σε εκείνον που επιτρέπει να υπάρξει μια εστία διακινδύνευσης, στο πεδίο για το οποίο είναι υπεύθυνος, να χρησιμοποιεί όλα τα διαθέσιμα μέσα προς αποτροπή του κινδύνου που μπορεί να επαπειλήσει τρίτους. Εάν δεν αποσοβήσει τον κίνδυνο, υποχρεούται να καλύψει τη ζημία που αυτοί υπέστησαν. Συνεπώς, ατύχημα που προξένησε η παράλειψη ΟΤΑ να αποκαταστήσει έγκαιρα σοβαρές κακοτεχνίες και μέχρι τότε να τοποθετήσει, αλλά και να διατηρεί αναγνώσιμη κατάλληλη προειδοποιητική πινακίδα θεμελιώνει σε βάρος του αρμόδιου ΟΤΑ αστική ευθύνη.</p> <p>Κατ' εφαρμογή των αρχών αυτών, οι ΟΤΑ έχουν πρωταρχική υποχρέωση να μεριμνούν και να οργανώνουν κατά τέτοιον τρόπο τις υπηρεσιακές τους μονάδες, ώστε να αντιμετωπίζονται αμέσως τα προβλήματα που δημιουργούνται μεταξύ άλλων από την τοποθέτηση αντικειμένων στην επιφάνεια των πεζοδρόμων και των πεζοδρομίων.</p> <p>Για το λόγο αυτό, η Δημοτική Αρχή, στην περίπτωση πραγματοποίησης από τρίτους ανάλογων έργων, εφόσον διαπιστώσει τη μη ολοκλήρωση των σχετικών εργασιών ή τη μη τήρηση υπό των υπευθύνων των προβλεπόμενων προδιαγραφών και τη μη συμμόρφωσή τους με τις σχετικές υποδείξεις της οφείλει η ίδια ως αποκλειστικά υπεύθυνη για την τέλεση των παραπάνω εργασιών να προβεί στην άμεση υλοποίηση των υπολειπόμενων εργασιών ή στην άμεση αποκατάσταση τουλάχιστον των κακοτεχνιών που αναιρούν την κοινή χρήση και δυσχεραίνουν την κίνηση ατόμων με αναπηρίες. Κατά δε την παραλαβή σχετικών έργων, οι Δημοτικές Αρχές δεν θα πρέπει να παραλείπουν την ενδεδειγμένη άσκηση ενός υπεύθυνου και επιμελούς ελέγχου, όσον αφορά στην τήρηση, από μέρους των εργολάβων, των προβλεπόμενων εκ του νόμου ειδικών τεχνικών προδιαγραφών ή προτύπων καθώς και όταν ενίοτε δεν προβαίνουν σε έγκαιρη διόρθωση ή αποκατάσταση υπό των αρμόδιων δημοτικών</p>

υπηρεσιών των κακοτεχνιών που διαπιστώνονται κατά τον τυχόν έλεγχο των εκτελούμενων από τρίτους ανάλογων έργων όταν οι εν λόγω παραλείψεις καταλήγουν σε σημαντική αποδυνάμωση ή και αναίρεση του δικαιώματος χρήσεως των πεζοδρόμων και των πεζοδρομίων. Σε περίπτωση δε ζημιογόνου περιστατικού κατά τη διάρκεια τέλεσης τεχνικών εργασιών από τρίτους αναδόχους, οι ΟΤΑ εξακολουθούν να ευθύνονται αυτοτελώς καθότι ο υπόχρεος φορέας δημόσιας εξουσίας δεν μπορεί να αποποιηθεί την ευθύνη του χρεώνοντάς την σε τρίτους, χωρίς ρητή νομοθετική πρόβλεψη, ή να την περιορίσει κατά άρθρο 334 ΑΚ.

Εκ των ανωτέρω ιδρύεται εγγυητική-συμπληρωματική ευθύνη της τοπικής διοίκησης για την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από τρίτους, η οποία απορρέει από την αρχή της διαρκούς εξάρτησης και λειτουργεί ως διασφαλιστικό όριο στην εφαρμογή του συστήματος της παραχώρησης δημόσιων υπηρεσιών σε ιδιώτες. Σύμφωνα με την αρχή της διαρκούς εξάρτησης η παραχωρούσα διοικητική αρχή, παρά την παραχώρηση, παραμένει υπεύθυνη για την καλή, συνεχή και εύρυθμη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών και για την πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του αναδόχου.